

บทคัดย่อ

ชื่อภาคานิพนธ์ : ภูมิหลังของประชากรชาวไทย-พุทธ ในเขตชุมชนเมืองกับลักษณะ
โครงสร้างทางสังคม : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกรณีชุมชนเมืองกับ
ชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบท และชุมชนชนบทในจังหวัดปัตตานี

ชื่อผู้เขียน : นางธัญญาภรณ์ หนูช่วย

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

ปีการศึกษา : 2544

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังของประชากรชาวไทย-พุทธ ในเขตเมืองของจังหวัดปัตตานี กับ ลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชน ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกรณีชุมชนเมืองกับชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบท และชุมชนชนบทในจังหวัดปัตตานี เพื่อทราบว่าลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนดังกล่าว เป็นระบบโครงสร้างทางสังคม เป็นระบบฝักฝ่าย ระบบอุปถัมภ์ และ/หรือ ระบบเครือญาติ ภายใต้ลักษณะโครงสร้างทางสังคมดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังประชากรหรือไม่อย่างไร และศึกษาเปรียบเทียบกับลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชาวไทย-พุทธ ที่ค้นพบระหว่างชาวไทย-พุทธ ในเขตชุมชนเมืองกับชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบท และชุมชนชนบท โดยใช้ใช้แบบสำรวจและสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง 423 คน ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) คือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการหาความสัมพันธ์

ผลการศึกษา ปรากฏว่า ลักษณะโครงสร้างทางสังคมในภาพรวมของชาวไทย-พุทธในชุมชนเมือง มีระบบโครงสร้างทางสังคมเป็นระบบฝักฝ่ายเป็นด้านหลัก ระบบเครือญาติเป็นด้านรอง และระบบอุปถัมภ์เป็นด้านเสริม ภายใต้ลักษณะโครงสร้างทางสังคมที่ค้นพบดังกล่าว ภูมิหลังประชากร เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพหรือรายได้ที่แตกต่างกัน ในการยึดถือระบบฝักฝ่าย ระบบอุปถัมภ์ และระบบเครือญาติ จะแตกต่างและไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ลักษณะโครงสร้างทางสังคมในชุมชนเมืองเป็นไปตามองศาของการเติบโตของความเป็นเมือง อัตราการพัฒนาเข้าสู่ระบบฝักฝ่าย และระบบอุปถัมภ์เป็นไปตามอัตราที่รวดเร็ว-ฉับไว

จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา ผู้ที่มีการศึกษาน้อย กลุ่มอาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้าง จะยึดถือระบบฝักฝ่ายมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เป็นเพราะว่าต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคคลภายนอกที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ การเมือง เพื่อความอยู่

รอดของตนเองและครอบครัวเป็นหลักใหญ่ ที่จะพึ่งพาทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ด้านศาสนา พุทธ ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธจะมีอิสระในความคิด การกระทำ ในหลักศาสนาไม่ได้วางกรอบในการปฏิบัติ ทำให้มีความเป็นปัจเจกสูง เพราะต้องศึกษาธรรมด้วยตนเองเท่านั้น จึงสามารถค้นหาแก่นธรรมได้ หากเปรียบเทียบกับศาสนาอิสลามจะมีกรอบตั้งแต่แรกเกิด เมื่อมาสู่สังคมจะมีแนวคิดเดียวกัน คือ เมื่อนับถือศาสนาเดียวกันก็เสมือนพี่น้องรวมกันทุกคน

การเปรียบเทียบชาวไทย-พุทธ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 3 ลักษณะคือ ชุมชนเมือง ชุมชนกึ่งเมือง-กึ่งชนบท และชุมชนชนบท ปรากฏว่า มีลักษณะโครงสร้างทางสังคมของชุมชนเมือง เป็นไปตามองศาของการเติบโตเป็นเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการศึกษาทำให้ทราบโครงสร้างทางสังคมในเขตชุมชนเมืองมีโครงสร้างแบบระบบฝักฝ่ายเป็นหลัก ในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกัน เพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองและควรจะวางรากฐานการส่งเสริมในลักษณะกลุ่มวิชาชีพ หรือกลุ่มสมาคมอาชีพ
2. นโยบายการสร้างสังคมเข้มแข็ง ภายใต้ระบบโครงสร้างทางสังคมที่เป็นระบบฝักฝ่ายนั้น ต้องยึดหลักการแลกเปลี่ยนเท่าเทียมกันของแต่ละกลุ่ม และการเคารพศักดิ์ศรีซึ่งกันและกันอย่างเสมอภาค หากไม่ได้ดำเนินการตามหลักการทั้ง 2 ที่กล่าวมาข้างต้น ก็จะทำให้โอกาสเกิดความขัดแย้งของแต่ละกลุ่มนั้นมีสูง และไม่สามารถสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้